

EIROPAS CENTRĀLĀ BANKA

BANKU UZRAUDZĪBA

ECB norādījumi par iekšējo likviditātes pietiekamības novērtēšanas procesu (ILPNP)

Projekts

BANKENTOEZICHT

2018. gada marts

BANKTILLSYN BANKU UZRAUDZĪBA

BANKŪ PRIEŽIŪRA NADZÓR BANKOWY

VIGILANZA BANCARIA

BANKFELÜGYELET

BANKING SUPERVISION

SUPERVISION BANCAIRE BANČNI NADZOR

MAOIRSEACHT AR BHAINCÉIREACHT NADZOR BANAKA

BANKING SUPERVISION

PANGANDUSJÄRELEVALVE

SUPERVISÃO BANCÁRIA

BANKOVNI DOHLED

БАНКОВ НАДЗОР

BANKTILLSYN

BANKENAUF SICHT

ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ PANKKIVALVONTA

SUPRAVEGHERE BANCARĂ BANKOVÝ DOHL'AD

SUPERVIŽJONI BANKARJA

SUPERVISIÓN BANCARIA

BANKING SUPERVISION

SUPERVISÃO BANCÁRIA

BANKENAUF SICHT

Saturs

1. Ievads	2
1.1. Mērķis	3
1.2. Darbības joma un samērīgums	3
2. Principi	5
1. princips – vadības struktūra ir atbildīga par ILPNP drošu pārvaldību.	5
2. princips – ILPNP ir vispārējā vadības ietvara neatņemama sastāvdaļa	8
3. princips – ILPNP no dažādām perspektīvām dod būtisku ieguldījumu iestādes darbības nepārtrauktības uzturēšanā, nodrošinot tās likviditātes pietiekamību	12
4. princips – ILPNP identificēti un ņemti vērā visi būtiskie riski	18
5. princips – iekšējām likviditātes rezervēm ir augsta kvalitāte, un tās ir skaidri definētas; ir skaidri definēti finansējuma iekšējie stabilie avoti	21
6. princips – ILPNP risku kvantitatīvās noteikšanas metodoloģijas ir atbilstošas, konsekventas un tiek neatkarīgi validētas	23
7. princips – regulāru stresa testu mērķis ir nodrošināt likviditātes pietiekamību nelabvēlīgos apstākļos	26
3. Terminu skaidrojums	30
Saīsinājumi	34

1. Ievads

1. Nesenā finanšu krīze parādījusi, ka kredītiestāžu likviditātei¹ ir būtiska nozīme, jo nepietiekama likviditāte tiešā veidā apdraud to darbības nepārtrauktību. Viena no galvenajām gūtajām mācībām ir tāda, ka iestāžu likviditātes riska pārvaldībai ir jānodrošina to spēja vienmēr izpildīt savas maksājumu saistības, pat nelabvēlīgos apstākļos.
2. Attiecīgi iekšējam likviditātes pietiekamības novērtēšanas procesam (ILPNP) ir svarīga loma kredītiestāžu riska pārvaldībā. Kas attiecas uz vienotā uzraudzības mehānisma (VUM) ietvaros noteiktajām nozīmīgajām iestādēm, ECB sagaida, lai saskaņā ar kapitāla prasību direktīvas (CRD IV)² 86. panta prasībām ILPNP būtu piesardzīgs un konservatīvs.³ ECB uzskata, ka pamatots, efektīvs un vispusīgs ILPNP ietver likviditāti apdraudošo risku skaidru novērtējumu un labi strukturētus riska pārvaldības un riska eskalācijas procesus, kas balstās uz pārdomātu un visaptverošu risku stratēģiju, kura atspoguļojas efektīvā risku limitu sistēmā.
3. ECB uzskata, ka pamatots, efektīvs un vispusīgs ILPNP balstīts uz diviem pīlāriem: ekonomisko un normatīvo perspektīvu. Abām šīm perspektīvām vajadzētu vienai otru papildināt un nodrošināt savstarpēji izmantojamu informāciju.
4. ILPNP ir arī svarīgs ievaddatu avots VUM uzraudzības pārbaudes un novērtēšanas procesā (UPNP). Tā rezultātus izmanto UPNP uzņēmējdarbības modeļu, iekšējās pārvaldības un vispārējās riska vadības novērtējumos, kā arī riska kontroles novērtējumos saistībā ar likviditāti apdraudošo risku un 2. pīlāra likviditātes noteikšanas procesu.
5. UPNP kontekstā tiek atzīts, ka labs ILPNP samazina iestādes un tās uzraugu neskaidrību par riskiem, kam pakļauta vai varētu būt pakļauta iestāde, un nodrošina uzraugiem lielāku ticību iestādes spējai turpināt darbību, uzturot pienācīgas likviditātes rezerves un stabilu finansējumu un efektīvi pārvaldot savus riskus. Lai to panāktu, iestādei, piemērojot uz nākotni vērstu pieeju, jānodrošina, lai visi būtiskie riski tiktu identificēti, efektīvi pārvaldīti (nodrošinot atbilstošu kvantitatīvās noteikšanas un kontroles mehānismu kombināciju) un segti ar pietiekamu augstas kvalitātes likviditātes rezervju līmeni.

¹ Šajos norādījumos termins "likviditāte" aptver gan likviditāti, gan finansējumu.

² Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 26. jūnija Direktīva 2013/36/ES par piekļuvi kredītiestāžu darbībai un kredītiestāžu un ieguldījumu brokeru sabiedrību prudenciālo uzraudzību, ar ko groza Direktīvu 2002/87/EK un atceļ Direktīvas 2006/48/EK un 2006/49/EK (OV L 176, 27.06.2013., 338. lpp.).

³ CRD IV 86. panta 1. punkts: "Kompetentās iestādes nodrošina, ka iestādēm ir stabilas stratēģijas, politika, procesi un sistēmas, lai noteiktu, novērtētu, pārvaldītu un uzraudzītu likviditātes risku atbilstīgos periodos, arī vienas dienas laikā, tā, lai nodrošinātu, ka iestādes saglabā atbilstīgus likviditātes rezervju līmeņus."

1.1. Mērķis

6. ECB norādījumu par ILPNP (turpmāk – norādījumi) mērķis ir nodrošināt caurredzamību, publiskojot ECB izpratni par likviditātes riska prasībām saskaņā ar CRD IV 86. pantu. Norādījumu mērķis ir palīdzēt iestādēm nostiprināt to ILPNP un mudināt izmantot labāko praksi, sīkāk skaidrojot, ko ECB sagaida saistībā ar ILPNP, tādējādi nodrošinot konsekventāku un efektīvāku uzraudzību.
7. Norādījumos, pamatojoties uz CRD IV ietvertajām likviditātes riska prasībām, izdalīti septiņi principi, kuri cita starpā tiks ņemti vērā, UPNP kontekstā novērtējot ikvienas iestādes ILPNP. Šie principi tiks ņemti vērā arī pārrunās ar atsevišķām iestādēm uzraudzības dialoga ietvaros.
8. Norādījumi neaizstāj un nemaina nevienu piemērojamo tiesību aktu, ar kuru tiek īstenots CRD IV 86. pants. Ciktāl norādījumi neatbilst piemērojamiem tiesību aktiem, noteicošie ir piemērojami tiesību akti. Norādījumi iecerēti kā praktisks līdzeklis, kas tiks regulāri aktualizēts, atspoguļojot jaunākās norises un pieredzi. Attiecīgi šajos norādījumos izklāstītie principi un gaidas laika gaitā attīstīsies. Tie tiks pārskatīti, ņemot vērā Eiropas banku uzraudzības prakses un metodoloģijas nepārtraukto attīstību, starptautiskā un Eiropas regulējuma norises un, piemēram, Eiropas Savienības Tiesas sniegtas jaunas autoritatīvas attiecīgo direktīvu un regulu interpretācijas.
9. Šie norādījumi izmanto uz principiem balstītu pieeju, liekot uzsvāru uz atsevišķiem svarīgākajiem aspektiem no uzraudzības perspektīvas. Nav paredzēts, ka tiem būtu jāsniedz visaptverošas norādes par visiem aspektiem, kas svarīgi pamatotam ILPNP. Katras iestādes konkrētajiem apstākļiem atbilstoša ILPNP ieviešana joprojām ir iestādes atbildība. ECB novērtē iestādes ILPNP, atsevišķi izskatot katru konkrēto gadījumu.
10. Papildus šiem norādījumiem un papildus piemērojamiem Savienības tiesību aktiem un valstu tiesību aktiem iestādes tiek mudinātas ņemt vērā citas EBI un starptautisko forumu, piemēram, Bāzeles Banku uzraudzības komitejas (BBUK) un Finanšu stabilitātes padomes (FSP) publikācijas saistībā ar ILPNP. Turklāt iestādēm jāņem vērā visas tām adresētās ar ILPNP saistītās rekomendācijas, piemēram, no UPNP izrietošās rekomendācijas attiecībā uz drošu pārvaldību, risku vadību un kontroli u.c.

1.2. Darbības joma un samērīgums

11. Šie norādījumi attiecas uz jebkuru kredītiestādi, kura tiek uzskatīta par nozīmīgu uzraudzīto iestādi atbilstoši VUM pamatregulas 2. panta 16. punktam.⁴ ILPNP tvērumu nosaka CRD IV 109. pants. Konkrētāk, tas

⁴ Eiropas Centrālās bankas 2014. gada 16. aprīļa Regula (ES) Nr. 468/2014, ar ko izveido Vienotā uzraudzības mehānisma pamatstruktūru Eiropas Centrālās bankas sadarbībai ar nacionālajām kompetentajām un norīkotajām iestādēm (VUM pamatregula) (ECB/2014/17; OV L 141, 14.05.2014., 1. lpp.).

nozīmē, ka dalībvalsts mātes iestādei un iestādām, kuras kontrolē dalībvalsts mātes finanšu pārvaldītājsabiedrība vai dalībvalsts mātes jaukta pārvaldītājsabiedrība, jāizpilda CRD IV 86. pantā noteiktie pienākumi saistībā ar ILPNP konsolidēti vai pamatojoties uz šīs finanšu pārvaldītājsabiedrības vai jauktas finanšu pārvaldītājsabiedrības konsolidēto stāvokli. Tā kā CRD IV 86. pants nosaka tikai minimālās saskaņošanas prasības un dažādās dalībvalstīs bijusi atšķirīga pieeja šā panta ieviešanai, iesaistītajās dalībvalstīs NI uzraudzības jomā ieviests daudz dažādu ILPNP prakšu un prasību.

12. ECB kopā ar valstu kompetentajām iestādēm (VKI) izstrādājusi ILPNP principus. Šo principu mērķis ir nodrošināt augstus uzraudzības standartus, izstrādājot vienotu metodoloģiju šajā svarīgajā uzraudzības jomā.
13. ILPNP pirmām kārtām ir iekšējs process un atbildība par tā samērīgu un drošu ieviešanu joprojām gulstas uz katru atsevišķo iestādi. Saskaņā ar CRD IV 86. pantu ILPNP jābūt samērīgam ar iestādes darbību veidu, mērogu un sarežģītību.
14. Šajos norādījumos izstrādātie principi būs tikai sākuma punkts uzraudzības dialogā ar kredītiestādēm. Tāpēc nebūtu jāuzskata, ka tie visaptveroši ietver visus aspektus, kas ir svarīgi, lai nodrošinātu pamatotu, efektīvu un vispusīgu ILPNP. Iestāžu pienākums ir nodrošināt, lai to ILPNP būtu pamatots, efektīvs un vispusīgs, pienācīgi ņemot vērā iestādes darbību veidu, mērogu un sarežģītību.

2. Principi

1. princips – vadības struktūra ir atbildīga par ILPNP drošu pārvaldību.

- i) Ņemot vērā ILPNP nozīmīgo lomu iestādes darbībā, tiek sagaidīts, lai visus tā svarīgākos elementus apstiprinātu vadības struktūra. Tiek sagaidīts, lai vadības struktūra, augstākā līmeņa vadība un attiecīgās komitejas nodrošinātu, ka saistībā ar ILPNP notiek efektīvas apspriedes un pārbaudes.
- ii) Katru gadu vadības struktūrai būtu jāsniedz savs vērtējums par iestādes likviditātes pietiekamību, kurā ņemti vērā ILPNP rezultāti un jebkāda cita atbilstoša informācija, sagatavojot un parakstot skaidru un koncentrētu paziņojumu – likviditātes pietiekamības paziņojumu (LPP).
- iii) Vadības struktūra uzņemas pilnīgu atbildību par ILPNP īstenošanu un tiek sagaidīts, lai tā apstiprinātu ILPNP pārvaldības sistēmu, kurā skaidri un caurskatāmi sadalīti pienākumi, ievērojot funkciju nodalīšanu. Pārvaldības sistēmai būtu jānosaka skaidra pieeja regulārai ILPNP iekšējai pārskatīšanai un validācijai.

Vadības struktūra apstiprina svarīgākos ILPNP elementus

15. Tiek sagaidīts, lai vadības struktūra sagatavotu un parakstītu LPP un apstiprinātu ILPNP svarīgākos elementus, piemēram:
  - pārvaldības ietvaru;
  - iekšējās dokumentācijas prasības;
  - aptverto vienību loku, risku identificēšanas procesu un iekšējo risku sarakstu un klasifikāciju, kas atspoguļo būtisko risku mērogu;
  - risku kvantitatīvās noteikšanas metodoloģijas⁵, augsta līmeņa riska novērtējuma pieņēmumus un parametrus (piemēram, laika periods, ticamības līmeņi⁶ un termiņstruktūra), kam pamatā ar ticami dati un datu apkopošanas sistēmas;
  - likviditātes pietiekamības novērtēšanai izmantotās metodoloģijas (t.sk. stresa testēšanas sistēmu un skaidri noformulētu likviditātes pietiekamības definīciju);

⁵ ILPNP norādījumi neietver prasību izmantot kādu konkrētu risku kvantitatīvās noteikšanas metodoloģiju. Sīkāku skaidrojumu sk. sadaļā "Risku kvantitatīvās noteikšanas metodoloģijas izvēle" (6. princips).

⁶ Piemēram, beztermiņa ieguldījumu modelēšanas gadījumā.

- ILPNP kvalitātes nodrošināšana, jo īpaši attiecībā uz LPP būtiskākajiem izmantotajiem datiem (t.sk. iekšējās validācijas izveide un loma, pašnovērtējuma izmantošana atbilstoši piemērojamiem normatīviem, noteikumiem un uzraudzības gaidām, ieviestie kontroles mehānismi iestādes datu validēšanai, stresa testu rezultāti, piemērotie modeļi utt.).
16. Vadības struktūra apvieno uzraudzības funkciju un vadības funkciju, kuras var pildīt vai nu viena struktūrvienība, vai divas atsevišķas struktūrvienības. Tas, kurai no funkcijām jāapstiprina katrs konkrētais svarīgākais ILPNP elements, atkarīgs no iestādes iekšējās pārvaldības kārtības, kuru ECB interpretē atbilstoši valstu normatīvajiem aktiem un saskaņā ar Savienības tiesību aktiem un EBI pamatnostādņēm.⁷

Iekšējā pārskatīšana un validācija

17. ILPNP regulāri iekšēji jāpārskata. Tiek sagaidīts, lai šī regulārā iekšējā pārskatīšana⁸ aptvertu gan kvalitatīvos, gan kvantitatīvos aspektus, t.sk., piemēram, ILPNP rezultātu izmantošanu, stresa testēšanas ietvaru, riska noteikšanu un datu apkopošanas procesu, ietverot tajā samērīgus izmantoto iekšējo risku kvantitatīvās noteikšanas metodoloģiju validācijas procesu.
18. ECB sagaida, lai būtu ieviests definēts process, kas nodrošina, ka ILPNP tiek proaktīvi pielāgots, notiekot jebkādam būtiskām pārmaiņām, piemēram, izejot jaunos tirgos, sākot sniegt jaunus pakalpojumus, sākot piedāvāt jaunus produktus vai mainoties grupas vai konglomerāta struktūrai.
19. Tiek sagaidīts, lai tiktu veiktas ILPNP rezultātu un pieņēmumu atpakaļejošās pārbaudes un darbības rezultātu novērtēšana, aptverot, piemēram, likviditātes plānošanu, scenārijus un risku kvantitatīvo noteikšanu.

Likviditātes pietiekamības paziņojums

20. Likviditātes pietiekamības paziņojumā vadības struktūra sniedz savu novērtējumu par iestādes likviditātes pietiekamību un izskaidro savus svarīgākos apstiprinošos argumentus, pamatojot tos ar informāciju, ko tā uzskata par svarīgu, t.sk. ILPNP rezultātiem. ECB uzskata, ka pamatots LPP parāda labu vadības struktūras izpratni par iestādes likviditātes pietiekamību, to noteicošajiem faktoriem un ievainojamības aspektiem, galvenajiem ILPNP ievaddatiem un izvaddatiem, ILPNP pamatā esošajiem parametriem un procesiem un ILPNP atbilstību tās stratēģiskajiem plāniem.

⁷ Sk. CRD IV 56. apsvērumu un 3. panta 1. punkta 7)–9) apakšpunktu un EBI pamatnostādņu par iekšējo pārvaldību II sadaļu (EBA/GL/2017/11).

⁸ Tiek sagaidīts, lai ILPNP iekšējā pārskatīšana tiktu veikta visaptverošā veidā, iesaistot trīs aizsardzības līnijas, kas ietver attiecīgās darbības funkcijas un neatkarīgu iekšējās kontroles funkciju (risku pārvaldība, atbilstības funkcija un iekšējais audits) atbilstoši to pienākumiem un uzdevumiem.

21. Tiek sagaidīts, lai iestāde lemtu, kam piešķirt pilnvarojumu vadības struktūras vārdā parakstīt LPP, ņemot vērā valsts normatīvos aktus un attiecīgās prudenciālās prasības un vadlīnijas.⁹

---

⁹ EBI pamatnostādņēs par iekšējo pārvaldību (EBA/GL/2017/11) sīkāk aprakstīts uzdevumu un pienākumu sadalījums starp vadības struktūras uzraudzības un vadības funkcijām.

2. princips – ILPNP ir vispārējā vadības ietvara neatņemama sastāvdaļa

- i) Saskaņā ar CRD IV 86. panta 1. punktu tiek gaidīts, lai iestādei būtu stabilas stratēģijas, politika, procesi un sistēmas, lai noteiktu, novērtētu, pārvaldītu un uzraudzītu likviditātes risku atbilstīgos periodos, arī vienas dienas periodā, tā, lai nodrošinātu, ka iestāde saglabā atbilstīgas likviditātes rezerves.¹⁰
- ii) Līdztekus pienācīgai likviditātes pietiekamības kvantitatīvās novērtēšanas sistēmai jābūt ieviestai kvalitatīvās novērtēšanas sistēmai, kas nodrošina aktīvu likviditātes pietiekamības vadību. Tā ietver likviditātes pietiekamības rādītāju monitorēšanu, lai laikus identificētu un novērtētu iespējamus apdraudējumus dažādos laika periodos, arī vienas dienas periodā, izdarot praktiskus secinājumus un veicot preventīvas darbības, lai nodrošinātu, ka gan regulatīvās, gan iekšējās likviditātes rezerves tiek saglabātas pietiekamā apjomā.
- iii) Tiek sagaidīts, lai ILPNP kvalitatīvie un kvantitatīvie aspekti būtu savstarpēji atbilstoši, kā arī atbilstu iestādes uzņēmējdarbības stratēģijai un pieļaujamajam risku līmenim. ILPNP būtu jāintegrē iestādes uzņēmējdarbības, lēmumu pieņemšanas un riska pārvaldības procesos. Tiek sagaidīts, lai ILPNP būtu konsekvents un saskaņots visas grupas līmenī.
- iv) No iestādēm tiek sagaidīts, lai tās nodrošinātu pamatotu un efektīvu vispārējo ILPNP arhitektūru un dokumentāciju saistībā ar ILPNP elementu savstarpējo mijiedarbību un ILPNP integrāciju iestādes kopējā vadības ietvarā.
- v) Tiek sagaidīts, lai ILPNP nodrošinātu atbalstu stratēģisko lēmumu pieņemšanā un vienlaikus no operacionālā viedokļa tā mērķis būtu nodrošināt, lai iestāde visu laiku saglabātu pietiekamu likviditāti, tādējādi veicinot atbilstošu saikni starp riskiem un atlīdzību. Visas metodes un procesus, kurus iestāde izmanto, lai regulētu savu likviditāti operacionālā vai stratēģiskā likviditātes vadības procesa ietvaros, būtu jāapstiprina, pamatīgi jāpārskata un pienācīgi jāietver ILPNP un tā dokumentācijā.

ILPNP kā iestādes vadības ietvara neatņemama sastāvdaļa

- 22. Lai novērtētu un nodrošinātu pietiekamu likviditāti iestādes risku segšanai¹¹, iekšējiem procesiem un pasākumiem būtu jānodrošina, lai kvantitatīvā risku analīze, ko atspoguļo ILPNP, tiktu integrēta visās būtiskajās uzņēmējdarbības aktivitātēs un lēmumos.
- 23. Šādu integrāciju panāk, izmantojot ILPNP, piemēram, stratēģiskās plānošanas procesā grupas līmenī, likviditātes pietiekamības rādītāju monitorēšanā, lai

¹⁰ Aprakstam par iekšējām likviditātes rezervēm un iekšējiem stabiliem finansējuma avotiem skatīt 5. principu.

¹¹ Vispārējās gaidas attiecībā uz ILPNP kvantitatīvo daļu aprakstītas 3. principā.

laikus identificētu un novērtētu iespējamus apdraudējumus, praktisku secinājumu izdarīšanā un preventīvu darbību veikšanā, likviditātes sadalījuma noteikšanā un pieļaujamā risku līmeņa ietvars (PRLI) pastāvīgas efektivitātes nodrošināšanā. Lēmumu pieņemšanas procesā un, piemēram, nosakot mainīgo atlīdzību vai apspriežot uzņēmējdarbību un riskus visos iestādes līmeņos, t.sk. arī aktīvu un saistību komitejās, riska komitejās un vadības struktūras sanāksmēs, būtu jāizmanto uz ILPNP balstīti un atbilstoši riskam koriģēti darbības rezultātu rādītāji (kuru pamatā var būt izmaksu un ieguvumu sadalījums, izmantojot līdzekļu transfertcenu noteikšanas sistēmu).

Vispārējā ILPNP arhitektūra

24. Vadības struktūra ir atbildīga par pamatotas un efektīvas vispārējās ILPNP arhitektūras uzturēšanu, nodrošinot, lai dažādie ILPNP elementi konsekventi saderētu kopā un lai ILPNP būtu iestādes vadības ietvara neatņemama sastāvdaļa. No iestādes tiek sagaidīts skaidrs skatījums uz to, kā šie elementi tiek konsekventi integrēti efektīvā vispārējā procesā, kas ļauj iestādei ilgstoši nodrošināt likviditātes pietiekamību.
25. Tāpēc iestādei ILPNP dokumentācijā būtu jāietver un jāaktualizē vispārējās ILPNP arhitektūras apraksts, piemēram, pārskats par ILPNP svarīgākajiem elementiem un to kopējo darbību, izskaidrojot, kā integrēts ILPNP un kā iestādē tiek izmantoti tā rezultāti. Tiek sagaidīts, lai šajā ILPNP arhitektūras aprakstā būtu ietverts skaidrojums par ILPNP augsta līmeņa struktūru, par to, kā tā rezultāti tiek izmantoti lēmumu pieņemšanā, kā arī par saiknēm starp, piemēram, uzņēmējdarbību un risku stratēģiju, finansējuma plāniem, risku identificēšanas procesiem, paziņojumu par pieļaujamo risku līmeni, limitu sistēmām, risku kvantitatīvās noteikšanas metodoloģiju, stresa testēšanas programmu un vadības pārskatu sniegšanu.

Vadības pārskatu sniegšana

26. ILPNP ir nepārtraukts process. Tiek sagaidīts, lai iestāde integrētu ILPNP rezultātus (piemēram, būtiskas risku pārmaiņas, svarīgākos rādītājus utt.) tās iekšējā vadības pārskatu sniegšanas procesā, nodrošinot atbilstošu pārskatu biežumu. Attiecībā uz pārskatu biežumu tiek sagaidīts, lai tie tiktu sniegti vismaz reizi ceturksnī, bet atkarībā no iestādes lieluma, sarežģītības, uzņēmējdarbības modeļa un riska veidiem pārskatus var būt nepieciešams sniegt biežāk, lai nodrošinātu savlaicīgu vadības rīcību, ņemot vērā iespējami straujās likviditātes un finansējuma situācijas pārmaiņas un tiešo ietekmi, kādu nepietiekama likviditātes pozīcija varētu radīt iestādes darbības nepārtrauktībai.
27. Tiek sagaidīts, lai ILPNP rezultāti saistībā ar risku kvantitatīvo noteikšanu un likviditātes sadalījumu pēc to apstiprināšanas kļūtu par darbības rezultātu svarīgāko atskaites punktu un mērķrādītāju, pēc kura tiek vērtēti katras nodaļas (kura uzņemas riskus) finanšu un pārējie rezultāti. Tas būtu jānostiprina,

ieviešot drošu ILPNP pārvaldības sistēmu un arhitektūru, kā aprakstīts 1. principā.

ILPNP un pieļaujamā risku līmeņa ietvars

28. Tiek sagaidīts, lai iestādes pieļaujamā risku līmeņa ietvarā būtu formalizēta mijiedarbība starp PRLI un citiem stratēģiskajiem procesiem, piemēram, IKPNP, ILPNP, atveseļošanas plānu un atlīdzības sistēmu atbilstoši VUM uzraudzības paziņojumam par pārvaldību un vēlmi uzņemties risku.¹² Labi izstrādātam PRLI, kas formulēts paziņojumā par pieļaujamo risku līmeni, būtu jābūt ILPNP arhitektūras neatņemamai sastāvdaļai un drošas risku un likviditātes pārvaldības stūrakmenim.
29. Tiek sagaidīts, lai iestāde savā paziņojumā par pieļaujamo risku līmeni izklāstītu skaidru un precīzi formulētu skatījumu uz saviem riskiem un darbībām, ko tā paredz veikt saistībā ar šiem riskiem, atbilstoši tās uzņēmējdarbības stratēģijai. Konkrēti paziņojumā būtu jāietver apraksts par motivāciju pieņemt noteiktus riska veidus, produktus vai reģionus, vai izvairīties no tiem.
30. Visas grupas pieļaujamā risku līmeņa ietvaram un tā īstenošanai būtu jābūt pamatfaktoram, kas ierobežo un nosaka iestādes vispārējo riska profilu. Turklāt PRLI ir būtisks iestādes stratēģijas izstrādes un īstenošanas procesa elements. PRLI strukturētā veidā sasaista riskus, ko iestāde uzņēmusies, ar tās likviditātes pietiekamību un stratēģiskajiem mērķiem. PRLI ietvaros iestādei būtu jānosaka un jāņem vērā arī tās pārvaldības rezerves.
31. No iestādes tiek gaidīts, lai tā skaidri norādītu, kā ILPNP balsta tās stratēģijas un pieļaujamā risku līmeņa īstenošanu un monitorēšanu un kā tas ļauj tai efektīvi ievērot apstiprinātās risku robežas, kas noteiktas paziņojumā par pieļaujamo risku līmeni. Lai veicinātu drošu un efektīvu risku pārvaldību, tiek sagaidīts, lai iestāde, veidojot efektīvu risku monitorēšanas un ziņošanas sistēmu un pietiekami granulāru limitu sistēmu (t.sk. efektīvas eskalācijas procedūras), kurā noteikti konkrēti limiti, piemēram, atsevišķajiem riskiem, apakšriskiem, vienībām un darbības jomām, tādējādi īstenojot grupas paziņojumu par pieļaujamo risku līmeni, izmantotu ILPNP rezultātus.
32. Tiek gaidīts, lai iestādei būtu izveidota politika attiecībā uz publiskā finansējuma avotu izmantošanu.¹³ Tiek gaidīts, lai šāda politika nošķirtu šādu avotu izmantošanu parastas ikdienas uzņēmējdarbībā un stresa apstākļos, kā arī būtu skaidri norādīta paziņojumā pat vēlmi uzņemties risku (laiks un apjoms) un

¹² Sk. "VUM uzraudzības paziņojumu par pārvaldību un vēlmi uzņemties risku", ECB, 2016. gada jūnijs.

¹³ EBI Pamatnostādnēs par saskaņotām definīcijām un veidnēm kredītiestāžu finansēšanas plāniem saskaņā ar ESRB/2012/2 (EBA/GL/2014/04) A4 ieteikumu publiskā finansējuma avoti ir noteikti kā avoti, "kurus tieši vai netieši nodrošina publiskais sektors. Tas ietver vidēja un ilga termiņa *repo* darījumu finansēšanas programmas, kredīta garantijas finansēšanas programmas un kredīta garantijas reālās ekonomikas atbalsta programmas." Pašlaik, ņemot vērā pašreizējo situāciju, tas galvenokārt attiecas uz pašreizējo un iespējamo centrālās bankas iespēju izmantošanu nākotnē. No iestādes tiek gaidīts, lai tā pārbaudītu, kādas iespējas ir atbilstošas, atjaunojot tās ILPNP (sastāvdaļas), jo krīzes laikā var mainīties publiskā finansējuma iespēju raksturs un pieejamība.

likviditātes pietiekamības paziņojumā. Paredzams, ka šādu avotu faktiskā un nākotnē iespējamā izmantošana tiks uzraudzīta. Tiek gaidīts, lai šī uzraudzība notiktu attiecībā uz visām nozīmīgām valūtām. Tiek gaidīts, ka šādu avotu potenciālās izmantošanas laika un apjoma aprēķināšanai jāizmanto stresa testēšana.

Konsekvence starp ILPNP un atvaseļošanas plāniem

33. Atvaseļošanas plāns ir vērst uz to, lai nodrošinātu iestādes izdzīvošanu spriedzes periodos, kas apdraud tās dzīvotspēju. Tā kā nepietiekama likviditāte ir viens no galvenajiem apdraudējumiem uzņēmējdarbības nepārtrauktībai/dzīvotspējai, pastāv dabiska saikne starp ILPNP, kas balsta darbības nepārtrauktību no likviditātes viedokļa, un atvaseļošanas plānu, kas vērst uz dzīvotspējas atjaunošanu apstākļos, kad iestāde nokļuvusi spriedzes situācijā. Attiecīgi no iestādes tiek gaidīts, lai tā nodrošinātu konsekvenci un saskaņotību starp ILPNP un atvaseļošanas plānošanu attiecībā uz agrīnās brīdināšanas signāliem, rādītājiem, eskalācijas procedūrām pēc robežvērtību pārsniegšanas un potenciālajām pārvaldības darbībām.¹⁴ Turklāt potenciālās pārvaldības darbības ILPNP ietvaros bez kavēšanās būtu jāatspoguļo atvaseļošanas plānā un otrādi, lai nodrošinātu aktuālas informācijas pieejamību.

Konsekvence un saskaņotība grupu līmenī

34. ILPNP būtu jānodrošina likviditātes pietiekamība atbilstošajos konsolidācijas līmeņos un atbilstošajām attiecīgās grupas vienībām, kā nosaka CRD IV 109. pants. Lai būtu iespējams efektīvi novērtēt un nodrošināt likviditātes pietiekamību visās vienībās, stratēģijai, risku pārvaldības procesiem, lēmumu pieņemšanai un metodoloģijām un pieņēmumiem, ko izmanto, kvantitatīvi nosakot likviditātes un finansējuma apjomu, jābūt saskaņotiem visā to piemērošanas tvērumā.
35. Attiecībā uz pārrobežu darbībām, kurās konstatējamas vietējas likviditātes (riskā pārvaldības) prasību atšķirības, tiek sagaidīts, lai ILPNP visaugstākajā konsolidācijas līmenī skaidri norādītu, kādas ir atbilstošās vietējās atšķirības regulējumā. Kopumā tiek sagaidīts, lai šādas atšķirības regulējumā ietekmētu tikai izpildes sastāvdaļas, piemēram, stresa testu parametrus, norakstīšanu un ziņojumu sniegšanu utt., un neapdraudētu konsekvenci vispārējā pieejā ILPNP. No iestādes arī tiek gaidīts, lai tā konservatīvā un piesardzīgā veidā novērtētu iespējamus šķēršļus likviditātes pārnesšanas iespējām un ņemtu tos vērā ILPNP.

¹⁴ Tomēr gadījumos, kad ILPNP un atvaseļošanas plānošanas pamatā esošie principi atšķiras, paredzamās pārvaldības darbības var būt atšķirīgas.

3. princips – ILPNP no dažādām perspektīvām dod būtisku ieguldījumu iestādes darbības nepārtrauktības uzturēšanā, nodrošinot tās likviditātes pietiekamību

- i) ILPNP ir būtiska loma iestādes darbības nepārtrauktības uzturēšanā, nodrošinot tās pienācīgu likviditātes un finansējuma stāvokli. Lai veicinātu darbības nepārtrauktību, iestādei būtu jāīsteno samērīgs ILPNP, kas ir piesardzīgs un konservatīvs un kurā integrētas divas savstarpēji papildinošas iekšējās perspektīvas.
- ii) Tiek sagaidīts, lai iestāde īstētu ekonomisko perspektīvu, saskaņā ar kuru tai būtu jāidentificē un kvantitatīvi jānosaka visi būtiskie riski, kas var negatīvi ietekmēt tās iekšējo likviditātes pozīciju.
- iii) Saskaņā ar šo ekonomisko perspektīvu no iestādes tiek gaidīts, lai tā nodrošinātu, ka jebkuri riski, kas var ietekmēt tās likviditātes pozīciju, tiktu pienācīgi nodrošināti ar iekšējo likviditāti atbilstoši tās iekšējās likviditātes pietiekamības koncepcijai. Tas ietver novērtējumu par ticamu bāzes scenāriju un piemērotiem, konkrētajai iestādei atbilstošiem nelabvēlīgajiem scenārijiem, ko atspoguļo iestādes daudzgadu likviditātes un finansējuma plānošana un kas atbilst iestādes vispārējiem plānošanas mērķiem.
- iv) No iestādes tiek gaidīts, lai tā izmantotu normatīvo perspektīvu, kas ietver novērtējumu par iestādes spēju pastāvīgi izpildīt visas ar likviditāti saistītās regulatīvās un uzraudzības prasības un nosacījumus un pildīt visus citus ārējos finansiālos ierobežojumus vidējā termiņā.
- v) Tiek sagaidīts, lai iestādei būtu oficiāls likviditātes plāns neparedzētiem gadījumiem (LPNG), kurā būtu skaidri izklāstīti pasākumi likviditātes grūtību novēršanai stresa apstākļos. Tiek sagaidīts, lai LPNG risinātu iestādes ILPNP identificētos riskus un atspoguļotu saikni ar tās atveseļošanas plānu.

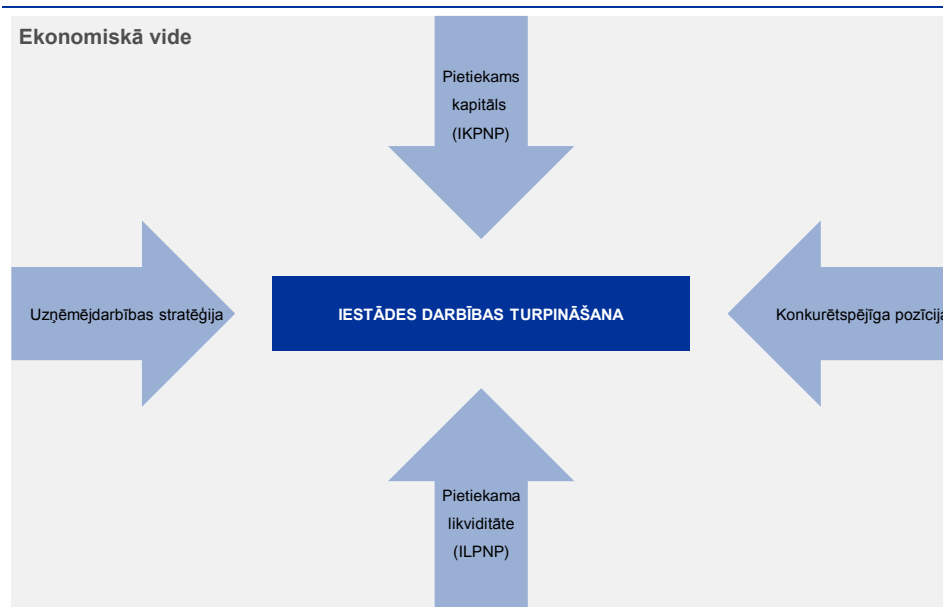
Mērķis – dot ieguldījumu iestādes darbības nepārtrauktības uzturēšanā

- 36. ILPNP mērķis ir dot ieguldījumu iestādes darbības nepārtrauktības uzturēšanā no likviditātes viedokļa, nodrošinot, ka iestādes likviditāte pat pēc ilgstoša nelabvēlīgas attīstības perioda ir pietiekama, lai uzņemtos riskus un īstētu ilgtspējīgu stratēģiju. Tiek sagaidīts, ka šis darbības nepārtrauktības mērķis atspoguļots iestādes PRLI (kā norādīts 2. principā), un iestāde izmanto ILPNP ietvaru, lai kopējo likviditātes ierobežojumu ietvaros pārskatītu savu pieļaujamo risku līmeni un pieļaujamās robežvērtības, ņemot vērā iestādes riska profilu un ievainojamību.

37. No iestādes tiek gaidīts, lai šo likviditātes ierobežojumu ietvaros pārvaldības rezerves tiktu izvērtētas un noteiktas augstākā līmenī, nekā to paredz minimālās regulatīvās un uzraudzības prasības¹⁵ un iekšējās likviditātes vajadzības, kas ļauj tai ilgtspējīgi īstenot savu stratēģiju. Lai nodrošinātu pietiekamas pārvaldības rezerves īstermiņā, iestādei būtu jāņem vērā, piemēram, tirgu, ieguldītāju un darījuma partneru gaidas, un uzņēmējdarbības modeļa atkarība no spējas izmaksāt prēmijas, dividendes un maksājumus par pirmā līmeņa papildu kapitāla instrumentiem u.c. Papildus minētajiem ārējiem ierobežojumiem pārvaldības rezervēm vajadzētu, piemēram, absorbēt ar likviditātes rādītāju aplēsēm saistīto nenoteiktību un tās rezultātā iespējamās likviditātes rādītāju svārstības, atspoguļojot iestādes pieļaujamo risku līmeni un nodrošināt zināmu elastību uzņēmējdarbības lēmumu pieņemšanā.

1. attēls

ILPNP dod ieguldījumu iestādes darbības nepārtrauktības uzturēšanā

Lielumi un dimensijas sniegtas tikai ilustratīvos nolūkos.

Ekonomiskā perspektīva

38. Tiek sagaidīts, lai iestāde pārvaldītu savu likviditātes pietiekamību ekonomiskās perspektīvas kontekstā, garantējot, lai tās riski un gaidāmās izejošās naudas plūsmas būtu pienācīgi nodrošinātas ar iekšējo likviditāti saskaņā ar 5. principā ietvertajām gaidām. Lai nodrošinātu ekonomiskās likviditātes pietiekamību, iestādes iekšējai likviditātei jābūt pietiekamai, lai ar to varētu pastāvīgi nodrošināt iestādes riskus un gaidāmās izejošās naudas plūsmas un atbalstīt

¹⁵ Pārvaldības rezervju koncepcija faktiski nenosaka jaunas minimālās likviditātes prasības papildus spēkā esošajām normatīvajos aktos noteiktajām minimālajām prasībām. Lai gan kopumā pārvaldības rezervju līmenim būtu jābūt virs nulles līmeņa, teorētiski iestāde varētu pamatot, ka atkarībā no vērtētā scenārija pārvaldības rezerves nulles līmenī tomēr ļauj tai ilgtspējīgi īstenot savu uzņēmējdarbības modeli.

tās stratēģiju. Šīs perspektīvas kontekstā tiek sagaidīts, lai iestādes veiktais novērtējums aptvertu visu iespējamo risku spektru, kas varētu būtiski ietekmēt tās likviditātes pozīciju, ņemot vērā naudas plūsmas saistību un piemērojamo likvīdo aktīvu likviditātes vērtību. Tiek sagaidīts, lai iestāde pārvaldītu ekonomiskos riskus un tos atbilstoši novērtētu savā stresa testēšanas programmā un likviditātes pietiekamības monitoringā.

39. Identificējot un kvantitatīvi nosakot iespējamās paredzamās un neparedzamās izejošās naudas plūsmas, kas tai varētu rasties, un tās sedzot ar iekšējo likviditāti, iestādei būtu jāizmanto savas procedūras un metodoloģijas, ievērojot samērīguma principu. Tiek gaidīts, lai iestāde veiktu atsaucē datumā pastāvošās situācijas risku kvantitatīvo noteikšanu konkrētajā laika punktā. Tiek gaidīts, lai to papildinātu vidēja termiņa uz nākotni vērstu likviditātes pietiekamības novērtējums (tiek gaidīts, lai iestādes aptvertu vienu gadu vai vairāk attiecībā uz likviditātes stāvokli un trīs vai vairāk gadus – uz finansējuma stāvokli), kurā ņemtu vērā turpmākas norises, piemēram, ārējās vides pārmaiņas.
40. Šim nolūkam papildus pieejamās likviditātes novērtēšanai attiecībā pret likviditātes vajadzībām ikdienas darbībā un finansējuma plānošanā saskaņā ar bāzes scenāriju tiek gaidīts, lai iestāde apsvērtu arī nelabvēlīgus scenārijus.¹⁶ Ja iespējams, izmantotajiem pieņēmumiem būtu jābūt saskaņā ar atveseļošanas plānu.
41. Tiek sagaidīts, lai, īstenojot stratēģisko un darbības vadību un pārskatot pieļaujamo risku līmeni mijiedarbībā ar klientiem (jaunas uzņēmējdarbības apturēšana, atmaksas īstenošana līguma datumā bez refinansēšanas utt.) un tirgiem (ārkārtas izpārdošana un citas darbības, kuru izpilde var ietekmēt tirgus uztveri) un uzņēmējdarbības stratēģijas, iestāde izmantotu ekonomiskā likviditātes pietiekamības novērtējuma rezultātus un rādītājus. Papildus prudenciālo iekšējo likviditātes rezervju definīcijai¹⁷ un risku kvantitatīvajai noteikšanai, iestādei būtu jāizstrādā ekonomiskā likviditātes pietiekamības koncepcija, kas tai ļautu saglabāt ekonomisko dzīvotspēju un īstenot savu stratēģiju. Tas ietver vadības procesus, kas ļauj savlaicīgi noteikt, kad nepieciešams rīkoties, lai novērstu veidojošos iekšējās likviditātes trūkumus un veiktu efektīvus pasākumus (piemēram, likviditātes rezervju palielināšanu, naudas plūsmu profila pārmainīšanu).

Normatīvā perspektīva

42. Normatīvā perspektīva ir daudzgadu novērtējums par iestādes spēju pastāvīgi izpildīt visas ar likviditāti saistītās kvantitatīvās regulatīvās un uzraudzības prasības un nosacījumus, kā arī visus citus ārējos finansiālos ierobežojumus.

¹⁶ Nelabvēlīgu scenāriju nopietnības pakāpes sīkāk aplūkotas 7. principā.

¹⁷ Kas tiek sagaidīts attiecībā uz iekšējām likviditātes rezervēm, aprakstīts 5. principā.

43. Normatīvās perspektīvas kontekstā būtu jāņem vērā visi aspekti, kas plānošanas periodā var ietekmēt atbilstošos regulatīvos rādītājus, t.sk. ienākošās un izejošās plūsmas un likviditātes rezerves. Tāpēc, neraugoties uz to, ka normatīvās perspektīvas rezultāti izteikti kā regulatīvā mērījumu sistēmā, normatīvā perspektīva neaprobežojas ar paņēmieniem, kas ir pamatā 1. pīlāra rādītāju aprēķināšanai. Vērtējot likviditātes pietiekamību normatīvās perspektīvas kontekstā, iestādei būtu jāņem vērā visi paņēmieni, kurus tā izmanto ekonomiskās perspektīvas kontekstā, un jāizvērtē, kā tie plānošanas periodā varētu ietekmēt 1. un 2. pīlāra rādītājus¹⁸ atkarībā no piemērotajiem scenārijiem.
44. No iestādes tiek sagaidīts, lai tā uzturētu stabilu un aktualizētu likviditātes un finansējuma plānu, kas atbilst tās stratēģijām, pieļaujamajam risku līmenim un likviditātes resursiem. Tiek sagaidīts, lai likviditātes un finansējuma plānā tiktu iekļauti bāzes un nelabvēlīgie scenāriji, kas aptvertu vismaz trīs un vairāk gadu ilgu nākotnes periodu. No iestādes arī tiek sagaidīts, lai tā ņemtu vērā juridiskā, regulatīvā un grāmatvedības ietvara turpmāko pārmaiņu¹⁹ ietekmi un pieņemtu pārdomātu un pamatotu lēmumu, kā tās atspoguļot likviditātes un finansējuma plānošanā.
45. Lai novērtētu gaidāmo būtisko iekšējo normatīvo un ekonomisko rādītāju attīstību nelabvēlīgas attīstības periodā attiecībā uz pašreizējām uzņēmējdarbības gaidām, iestādei jānovērtē šo rādītāju līmeni nelabvēlīgos apstākļos, ņemot vērā iekšējos sliekšņus, kā noteikts paziņojumā par pieļaujamo risku līmeni. Tas nenozīmē, ka iestādei nopietnos stresa apstākļos būtu jānodrošina atbilstība likviditātes seguma rādītājam (LSR). Tomēr tas nozīmē, ka tiek sagaidīts, lai tā sniegtu koncepciju, kas tai ļautu saglabāt dzīvotspēju un īstenot tās stratēģiju, piemēram, veicot konkrētas darbības (pārmaiņas likviditātes profilā) savu izstrādāto perspektīvu rezultātā. Turklāt tas nozīmē, ka iestādei būtu jāuzrauga LSR iespējamā samazināšanās šādos apstākļos un tas jāsaista ar pieļaujamo risku līmeni, LPNG un atveseļošanas plānu.

Ekonomiskās un normatīvās perspektīvas mijiedarbība

46. 2. attēlā sniegts pārskats par aspektiem, pasākumiem un rezultātiem, kas būtu jāņem vērā gan likviditātes, gan finansējuma stāvokļa novērtēšanas ekonomiskajā un normatīvajā perspektīvā. Lai gan saskaņā ar normatīvo perspektīvu prognožu aprēķini mehāniski atbilst 1. pīlāra noteikumiem, tomēr

¹⁸ 2. pīlāra prasības var būt izklāstītas plašāk nekā 1. pīlāra rādītāji. Piemēram, 2. pīlāra prasība varētu būt nosacījums, lai iestāde nodrošinātu likvīdo aktīvu noteiktu minimālo izdzīvošanas periodu vai minimālo apjomu. Tādā gadījumā iestādei papildus 1. pīlāra rādītājiem būtu jānovērtē arī visu attiecīgo aspektu ietekme uz izdzīvošanas periodu.

¹⁹ Iestāde var piemērot atšķirīgu pieeju atkarībā no konkrēto pārmaiņu iespējamības un potenciālās ietekmes. Piemēram, dažas pārmaiņas ir maz ticamas, tomēr to ietekme uz iestādi varētu būt tik liela, ka iestādei būtu jāizstrādā ārkārtas pasākumi. Vienlaikus citas – ticamākas – regulatīvās pārmaiņas būtu jāatspoguļo pašā likviditātes un finansējuma plānā. Šāds piemērs ir LSR prasību pakāpeniska ieviešana.

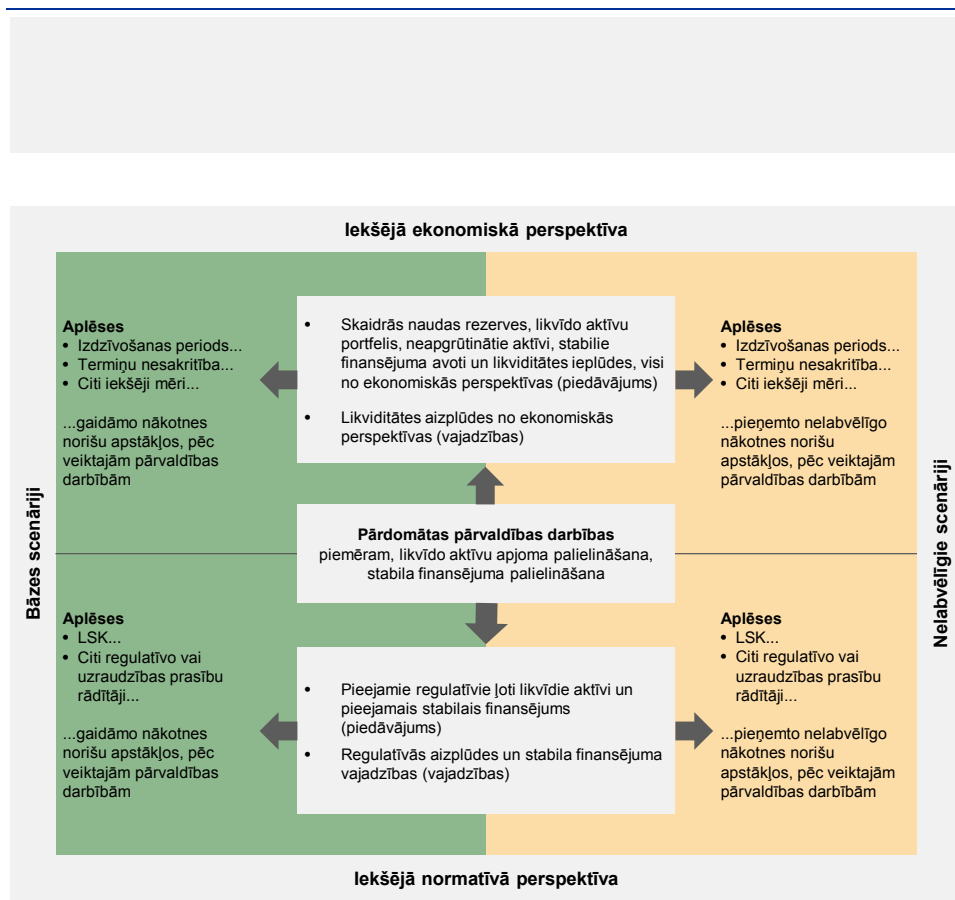

no iestādes tiek sagaidīts, lai tā izveidotu iekšēju pārskatu par izmantotajiem scenārijiem un par šo scenāriju ietekmi uz prognozētajiem 1. un 2. pīlāra skaitļiem. Saskaņā ar ekonomisko perspektīvu tiek sagaidīts, lai tā arī izvēlētos piemērotus scenārijus un noteiktu ietekmi uz attiecīgajām prognozēm. Turklāt ekonomiskās perspektīvas kontekstā būtu arī jānosaka pienācīgi pieņēmumi un pasākumi attiecībā uz visu ar piedāvājumu, pieprasījumu un pārpalikumu saistīto aprēķinu metodoloģiju. Izmantotās metodoloģijas, pasākumu un pieņēmumu atšķirības var būt par iemeslu ļoti dažādam abu perspektīvu novērtējumu iznākumam, pat tad, ja tiek piemērots viens un tas pats scenārijs.

47. Tas pats attiecas uz pārvaldības darbībām, kas tiek ņemtas vērā likviditātes vai finansējuma plānošanā abu perspektīvu kontekstā. Turklāt šādas atšķirības atkarībā no aplūkojamā scenārija var rasties arī vienas un tās pašas perspektīvas ietvaros. 2. attēlā redzams, ka vienas un tās pašas pārvaldības darbības atkarībā no perspektīvas un aplūkojamā scenārija var radīt būtiski atšķirīgu ietekmi. No iestādes tiek gaidīts, lai tā savā likviditātes un finansējuma plānošanā ņemtu to vērā un nodrošinātu, ka vadības darbības pieņēmumi dažādu perspektīvu kontekstā ir savstarpēji saskaņoti.

2. attēls

Dažāda veida ticamu pārvaldības darbību ietekme atkarībā no aplūkotajām perspektīvām un scenārijiem – ilustratīvs piemērs

Lielumi un dimensijas sniegtas tikai ilustratīvos nolūkos.

48. Tiek sagaidīts, lai iestāde būtu pilnībā caurredzama attiecībā uz tās pārvaldības darbībām, kas pieņemtas tās prognozēs, gan ekonomiskās, gan normatīvās perspektīvas kontekstā. Tiek sagaidīts, lai visas pieņemtās pārvaldības darbības attiecīgajā scenārijā būtu ticamas, t.i., lai tās būtu praktiski iespējamās, to pieņemtā ietekme būtu paredzama, un lai iestāde pamatotu un dokumentētu visus pieņēmumus. Papildus prognozēm, kas ietver pārvaldības darbības, tiek sagaidīts, lai iestāde ekonomiskās un normatīvās perspektīvas kontekstā novērtētu tās likviditātes un finansējuma stāvokli tajos pašos scenārijos bez pārvaldības darbībām.
49. Tiek sagaidīts, lai ekonomiskā un normatīvā perspektīva sniegtu savstarpēji izmantojamu informāciju un lai tās būtu integrētas visās būtiskajās uzņēmējdarbības aktivitātēs un lēmumos, kā aprakstīts 2. principā.

3.1. piemērs

Ekonomiskās perspektīvas rezultāti tiek ņemti vērā normatīvās perspektīvas kontekstā

Ekonomiskās perspektīvas kontekstā iestāde, izmantojot savas iekšējās pieejas, novērtē aizplūšanu no dažādu veidu produktiem. Piemēram, ekonomiskās perspektīvas kontekstā iestādei ir visaptveroša pieeja, lai modelētu naudas līdzekļu plūsmas, kas izriet no kredītkaršu darbības jomas. Šos rezultātus izmanto, lai novērtētu likviditātes rezerves ekonomiskās perspektīvas kontekstā. Turklāt šī informācija tiek izmantota, lai kvantitatīvi noteiktu 30 dienu aizplūšanas likmi kredītkaršu naudas plūsmām normatīvās perspektīvas kontekstā. Tādējādi iestāde, aprēķinot LSR, izmanto visu ekonomiskās perspektīvas ietvaros pieejamo informāciju.

Likviditātes plāns neparedzētiem gadījumiem

50. Papildus tam, lai novērtētu savu pašreizējo spēju izpildīt likviditātes saistības, no iestādes tiek sagaidīts, lai tai būtu skaidrs un precīzs plāns, kā rīkoties, kad rodas (negaidītas) grūtības saistību izpildē, pienākot termiņam. Tādēļ tiek sagaidīts, lai ILPNP ietvertu sīku informāciju par likviditātes pasākumiem neparedzētiem gadījumiem (LPNG veidā), kurus var īstenot, t.sk. potenciālās iespējamās likviditātes novērtējumu, ko var iegūt stresa laikā, laiku, kādā šie pasākumi var tikt veikti, iespējamo negatīvo ietekmi (uz peļņas un zaudējumu aprēķinu, reputāciju, uzņēmējdarbības modeļa dzīvotspēju utt.) un iespējamību, ka šie pasākumi tiks īstenoti stresa apstākļos. Tiek sagaidīts, lai šādi likviditātes pasākumi neparedzētiem gadījumiem atbilstu ILPNP identificētajiem un kvantitatīvi noteiktajiem riskiem. No iestādes tiek sagaidīts, lai tā (ILPNP arhitektūrā) skaidri norādītu sasaisti starp LPNG un likviditātes daļu atvēršanas plānā, kā arī to, kā tas saistīts ar riskiem, kuri, kā aprakstīts iepriekš, tiek identificēti pastāvīgi, un ar riskiem stresa apstākļos.

4. princips – ILPNP identificēti un ņemti vērā visi būtiskie riski

- i) Iestāde ir atbildīga par to, lai ekonomiskās un normatīvās perspektīvas kontekstā tiktu regulāri identificēti visi būtiskie riski, kuriem iestāde pakļauta vai kuriem tā varētu būt pakļauta. Visi riski, kas atzīti par būtiskiem, būtu jāņem vērā visos ILPNP posmos saskaņā ar iekšēji noteiktu riska klasifikāciju.
- ii) Tiek sagaidīts, lai iestāde saskaņā ar visaptverošu pieeju, ietverot visas attiecīgās juridiskās personas, uzņēmējdarbības virzienus un riska darījumus, vismaz reizi gadā identificētu būtiskos riskus, piemērojot iestādes pašas iekšējo būtiskuma definīciju. Risku identificēšanas procesa rezultātā vajadzētu izstrādāt visaptverošu iekšējo risku sarakstu.
- iii) Finanšu un nefinanšu līdzdalības, meitasuzņēmumu un citu saistīto iestāžu gadījumā iestādei būtu jāidentificē ar to saistītie būtiskie riski, kuriem iestāde pakļauta vai kuriem tā varētu būt pakļauta, un jāņem tie vērā savā ILPNP.
- iv) Attiecībā uz visiem riskiem, kas atzīti par būtiskiem, iestādei būtu jānodrošina šis risks ar pietiekamu likviditāti vai arī jādokumentē pamatojums, kāpēc šāda likviditāte netiek nodrošināta.

Risku identificēšanas process

51. Tiek sagaidīts, lai iestāde regulāri identificētu visus būtiskos riskus un iekļautu tos visaptverošā iekšējo risku sarakstā. Iestādei būtu jānodrošina risku saraksta aktualizēšana, izmantojot iekšējo būtiskuma definīciju. Papildus saraksta regulārai aktualizēšanai (vismaz reizi gadā) iestādēm tas būtu jākorģē ik reizi, kad tas vairs neatspoguļo būtiskos riskus, piemēram, saistībā ar jauna produkta ieviešanu vai konkrētu uzņēmējdarbības jomu paplašināšanu.
52. Risku identificēšanai būtu jābūt visaptverošai, un tajā būtu jāņem vērā gan normatīvā, gan ekonomiskā perspektīva. Tiek gaidīts, lai papildus iestādes pašreizējiem riskiem tā savos uz nākotni vērstajos likviditātes pietiekamības novērtējumos arī ņemtu vērā visus riskus un jebkādu šo risku iekšējo vai savstarpējo koncentrāciju, kas varētu rasties, īstenojot iestādes stratēģijas vai ieviešot būtiskas darbības vides pārmaiņas.
53. Risku identificēšanas process būtu jāīsteno, piemērojot "bruto pieeju", t.i., neņemot vērā specifiskos pamatā esošo risku mazināšanai ieviestos paņēmienus. Pēc tam iestādei būtu jānovērtē šo risku mazināšanas pasākumu efektivitāte.
54. Saskaņā ar EBI pamatnostādņiem par limitiem riska darījumiem ar "paralēlās banku sistēmas" struktūrvienībām (EBA/GL/2015/20) iestādei risku identificēšanas pieejas ietvaros būtu jāidentificē riska darījumi ar paralēlā banku sektora struktūrvienībām, visi iespējamie riski, ko šādi riska darījumi varētu

radīt, kā arī to iespējamā ietekme uz iestādes likviditātes un finansējuma riska profilu.

55. Vadības struktūras pienākums ir izlemt, kuru veidu riski uzskatāmi par būtiskiem un kuri no būtiskajiem riskiem būtu jānodrošina ar likviditāti. Tas ietver pamatojumu, kāpēc konkrēts risks, kuram pakļauta iestāde, netiek uzskatīts par būtisku.

Risku saraksts

56. Veidojot iekšējo risku sarakstu, iestāde ir atbildīga par savu iekšējo risku klasifikāciju. Tai nevajadzētu vienkārši izmantot regulatīvo risku klasifikāciju.
57. Iestādei savā risku sarakstā būtu jāietver un kvantitatīvi jānosaka pamatā esošie riski, kas saistīti ar tās finanšu un nefinanšu līdzdalību, meitasuzņēmumiem un citām saistītām iestādēm, ja tie tiek uzskatīti par būtiskiem (piemēram, grupas iekšējie riski, reputācijas un darbības riski, ar apstiprinājuma vēstulēm saistītie riski utt.).
58. Tiek gaidīts, lai iestāde papildus līdzdalības riskiem samērīgā veidā identificētu, izprastu un kvantitatīvi noteiktu būtiskos pamatā esošos riskus un ņemtu tos vērā iekšējā risku klasifikācijā, neatkarīgi no tā, vai attiecīgās iestādes ir vai nav ietvertas prudenciālajā tvērumā. Pamatā esošo risku analīzes dziļumam būtu jābūt samērojamam ar uzņēmējdarbības jomu un risku pārvaldības pieeju.
59. Tiek gaidīts, lai iestāde pārbaudītu visus attiecīgos produktus, klientus, līgumus (slēgšanas faktoros) no termiņa un uzvedības perspektīvas attiecībā uz dažādiem aplūkotajiem laika periodiem, t.sk. vienas dienas periodā. Šādi riski var rasties, piemēram, palielinoties likvīdo aktīvu izejošajām plūsmām, samazinoties ienākošajām plūsmām vai to likviditātes vērtībai. Tiek gaidīts, lai šajā sakarā tiktu apsvērti gan bilances, gan ārpusbilances posteņi, t.sk. iespējamā likviditātes ietekme, ko rada nodrošinājuma pieprasījumi un papildu nodrošinājuma pieprasījumi tirgus svārstību vai pašas iestādes kredītspējas samazināšanās dēļ (t.sk. pašu parāda brīvprātīga atpirkšana, lai nodrošinātu piekļuvi tirgum nākotnē).
60. Viens piemērs ir inovatīvi finansējuma instrumenti ar pieprasījuma iespējām, kas maina finansējuma termiņu (neaprobežojoties tikai ar beztermiņa noguldījumiem un *repo* darījumiem), kas jāidentificē un jāuztver kā potenciāls iespējamā likviditātes riska avots. Vēl viens piemērs ir nodrošinājuma mijmaiņas darījumi, kas var ietekmēt likvīdo aktīvu krājuma sastāvu un apjomu; tiek gaidīts, lai visi iespējamie riski, kas izriet no šādiem darījumiem, būtu skaidri noteikti un iekļauti riska rādītāju kopumā.
61. Attiecībā uz pārrobežu darbībām tiek sagaidīts, lai ILPNP tiktu iekļauts novērtējums par šķēršļiem likviditātes pārvietošanai starp juridiskajām personām, valstīm un valūtām un tiktu kvantitatīvi novērtēta šādu šķēršļu ietekme uz likviditātes pieejamību visā grupā.

62. Tiek sagaidīts, lai ILPNP nodrošinātu stabilu procesu, ar ko noteikt un uzraudzīt, kādas valūtas tiek uzskatītas par būtiskām attiecībā uz likviditātes risku un/vai finansējuma risku. Tiek sagaidīts, lai iestāde skaidri identificētu visus būtiskos riskus, t.sk. tos, ko nosaka pārrobežu darbības, kā rezultātā likviditātes vai finansējuma risks (daļēji) rodas valūtā, kas nav attiecīgo likvīdo aktīvu rezervju valūta. Šādi riski ILPNP būtu jāaprēķina gan normālos apstākļos (bilances posteņu un valūtas atšķirības), gan stresa apstākļos (likvīdo aktīvu likviditātes vērtība ārvalstu valūtā salīdzinājumā ar ārvalstu valūtas neto aizplūdēm stresa apstākļos) attiecībā uz katru valūtu, kas tiek uzskatīta par būtisku.

5. princips – iekšējām likviditātes rezervēm ir augsta kvalitāte, un tās ir skaidri definētas; ir skaidri definēti finansējuma iekšējie stabilie avoti

- i) Tiek sagaidīts, lai iestāde definētu, novērtētu un uzturētu iekšējās likviditātes rezerves un stabilus finansējuma avotus ekonomiskās perspektīvas kontekstā. Iekšējo likviditātes rezervju definīcijai būtu jāatbilst iestādes ekonomiskās likviditātes pietiekamības koncepcijai un iekšējiem risku kvantitatīvajiem novērtējumiem.
- ii) Tiek gaidīts, lai iekšējām likviditātes rezervēm būtu pienācīga kvalitāte un tās būtu piesardzīgi un konservatīvi noteiktas. Vadoties pēc darbības nepārtrauktības pieņēmuma, iestādei būtu skaidri jāparāda, kā tās iekšējā likviditāte pieejama risku segšanai, tādējādi nodrošinot minēto darbības nepārtrauktību.
- iii) Tiek gaidīts, lai finansējuma avoti būtu stabili un spētu nodrošināt, ka uzņēmējdarbība var turpināties arī ilgtermiņā.

Iekšējo likviditātes rezervju definīcija

63. No iestādes tiek gaidīts, lai tā definētu, kurus aktīvus un nākotnes ienākošās plūsmas var uzskatīt par pieejamām likviditātes pietiekamības novērtēšanai, izmantojot piesardzīgu un konservatīvu pieeju. Tiek gaidīts, lai šī iekšējā definīcija balstītos uz iespējamību izmantot likviditātes avotus, lai iegūtu likviditāti normālos un stresa apstākļos. Būtu jāizveido izsmeljošs iekšējs pārskats par likviditātes rezervju vēlamā sastāvu, ko plānots izmantot likviditātes risku segšanai. Jo īpaši tiek sagaidīts, lai iestāde nošķirtu aktīvus, kuri, ļoti ticams, spriedzes laikā paliks likvidi, no aktīviem, kurus var izmantot tikai nolūkā iegūt likviditāti no centrālajām bankām. Tiek gaidīts, lai abām sastāvdaļām tiktu noteikti iekšēji ierobežojumi, skaidri sasaistot likviditātes rezervju mērķapjomu un likviditātes riskus, kuri varētu īstenoties dažādos laika periodos, ņemot vērā vismaz viena gada periodu.

Iekšējo stabilo finansējuma avotu definīcija

64. Lai novērtētu finansējuma ilgtspējību, tiek gaidīts, lai iestāde definētu, kādus finansējuma avotus var uzskatīt par stabiliem, izmantojot piesardzīgu un konservatīvu pieeju. Lai to noteiktu, būtu jāizveido izsmeljošs iekšējs pārskats par noguldījumu noturību un naudas līdzekļu plūsmas (uzvedības) profilu, ņemot vērā uzvedības pieņēmumus. No iestādes tiek gaidīts, lai tā novērtētu sava finansējuma profila stabilitāti, ņemot vērā finansējuma devēju, tirgu un produktu daudzveidību (vai koncentrāciju), un novērtētu piekļuvi tirgum apjoma un cenu ziņā, ņemot vērā pašreizējo aktīvu apgrūtinājumu un tā gaidāmās pārmaiņas, īstenojot finansējuma plānu.

6. princips – ILPNP risku kvantitatīvās noteikšanas metodoloģijas ir atbilstošas, konsekventas un tiek neatkarīgi validētas

- i) Iestādei ir pienākums ieviest tās individuālajiem apstākļiem atbilstošas risku kvantitatīvās noteikšanas metodoloģijas gan ekonomiskās, gan normatīvās perspektīvas kontekstā. Papildus iestādei būtu jāpiemēro atbilstošas metodoloģijas, lai kvantitatīvi noteiktu nākotnē iespējamās savas likviditātes un finansējuma pozīcijas pārmaiņas nelabvēlīgajos scenārijos. Tiek sagaidīts, lai iestādes rīcība abu perspektīvu kontekstā būtu ļoti konservatīva.
- ii) Tiek sagaidīts, lai galvenie parametri un pieņēmumi būtu konsekventi visas grupas mērogā un attiecībā uz visiem risku veidiem. Visām risku kvantitatīvās noteikšanas metodoloģijām būtu jāveic neatkarīga iekšējā validācija. Iestādei būtu jāizstrādā un jāievieš efektīva datu kvalitātes sistēma.

Visaptveroša risku kvantitatīvā noteikšana

- 65. Tiek sagaidīts, lai ILPNP nodrošinātu risku, kuriem iestāde ir vai varētu būt pakļauta, pienācīgu kvantitatīvu noteikšanu. Iestādei būtu jāpiemēro tās individuālajiem apstākļiem pielāgotas risku kvantitatīvās noteikšanas metodoloģijas (t.i., metodoloģijas, kas ir saskaņā ar iestādes pieļaujamo risku līmeni, tirgus gaidām, uzņēmējdarbības modeli, riska profilu, lielumu un sarežģītību).
- 66. Riskus nevajadzētu izslēgt no novērtējuma tādēļ, ka to kvantitatīvā noteikšana ir sarežģīta vai attiecīgie dati nav pieejami.²⁰ Šādos gadījumos iestādei būtu jānosaka pietiekami konservatīvi risku apmēri, ņemot vērā visu attiecīgo informāciju un nodrošinot risku kvantitatīvās noteikšanas metodoloģiju izvēles atbilstību un konsekveni.²¹
- 67. Galvenie parametri un pieņēmumi cita starpā ietver konfidences līmeņus un scenāriju veidošanas pieņēmumus.

Konservatīvisma līmenis

- 68. Izmantotajām risku kvantitatīvās noteikšanas metodoloģijām un pieņēmumiem būtu jābūt pamatoti, pietiekami stabiliem, jutīgiem pret risku, pietiekami konservatīviem un kalibrētiem, par pamatu izmantojot pašas iestādes pieļaujamo risku līmeni.

²⁰ Attiecībā uz riskiem, kuru kvantitatīvā noteikšana ir sarežģīta (piemēram, tāpēc, ka trūkst datu vai nav ieviestas kvantitatīvās noteikšanas metodoloģijas), iestādei jāizstrādā atbilstošas risku kvantitatīvās noteikšanas metodoloģijas, t.sk. izmantojot eksperta spriedumu.

²¹ Tādu risku mērīšanai, kuru kvantitatīvā noteikšana ir sarežģīta, vajadzētu būt, cik iespējams, konsekventai un salīdzināmai ar riska novērtējuma pieņēmumiem kopumā. Tiek gaidīts, lai iestāde nodrošinātu, ka šādi riski tiktu pienācīgi ņemti vērā risku pārvaldības un kontroles procesos.

Risku kvantitatīvās noteikšanas metodoloģiju izvēle

69. Iestādes pienākums ir īstenot atbilstošas risku kvantitatīvās noteikšanas un aplēšu sagatavošanas metodoloģijas. Šajos norādījumos nav noteikts, ka būtu vai nebūtu jāizmanto kāda kvantitatīvās noteikšanas metodoloģija. Tas nozīmē, ka nav iepriekš noteikts, vai iestādei risku kvantitatīvai noteikšanai būtu jāizmanto, piemēram, ekonomiskie likviditātes modeļi vai (grozītas) 1. pīlāra metodoloģijas (piemēram, lai ņemtu vērā koncentrācijas risku), stresa testu rezultāti vai citas metodoloģijas, piemēram, vairāku scenāriju metodoloģija, lai kvantitatīvi noteiktu iestādes esošos vai iespējamos riskus.
70. Tiek sagaidīts, lai izmantotās metodoloģijas būtu saskaņotas savstarpēji, kā arī ar izmantoto perspektīvu un likviditātes un stabila finansējuma definīcijām. Tiek sagaidīts, lai tās atbilstoši un pietiekami konservatīvi aptvertu iestādes riskus, ievērojot samērīguma principu. Tas nozīmē, ka tiek sagaidīts, lai, piemēram, lielākas un sarežģītākas iestādes vai iestādes, kurām ir sarežģītāki riski, atbilstoši risku atspoguļošanai izmantotu sarežģītākas risku kvantitatīvās noteikšanas metodoloģijas.
71. Tomēr iestādei nevajadzētu ieviest risku kvantitatīvās noteikšanas metodoloģijas, kuras tā pilnībā neizprot un kuras attiecīgi netiek izmantotas iestādes iekšējā risku pārvaldībā un lēmumu pieņemšanā. Iestādei būtu jāspēj demonstrēt metodoloģiju atbilstību tās konkrētajai situācijai un riska profilam. Ja tiek izmantoti pārdevēja izstrādāti modeļi, tiek gaidīts, ka iestāde šādus modeļus nepārņem mehāniski, bet tiek nodrošināts, lai iestāde tos pilnībā saprastu, un tie būtu piemēroti un pielāgoti iestādes darbībai un riska profilam.

Datu kvalitāte

72. Lai nodrošinātu datu kvalitāti, iestādei būtu jāievieš atbilstoši procesi un kontroles mehānismi.²² Datu kvalitātes sistēmai būtu jānodrošina uzticama informācija par riskiem, kuru var izmantot pamatotu lēmumu pieņemšanā, un tai jāaptver visi attiecīgie risku dati un datu kvalitātes parametri.

Neatkarīga validācija

73. Tiek sagaidīts, lai regulāri tiktu veikta neatkarīga ILPNP risku kvantitatīvās noteikšanas metodoloģiju validācija, samērīgā veidā ievērojot 1. pīlāra (kapitāls) iekšējiem modeļiem noteikto standartu pamatā esošos principus, ņemot vērā kvantitatīvi novērtēto risku būtiskumu un risku kvantitatīvās noteikšanas metodoloģijas sarežģītību.

²² Datu kvalitāte ietver, piemēram, datu pilnīgumu, precizitāti, konsekvensi, savlaicīgumu, unikalitāti, pareizību un izsekojamību. Sīkāku informāciju sk. ECB 2017. gada februāra norādījumos par iekšējo modeļu mērķpārbaudi.

74. Atkarībā no iestādes lieluma un darbības sarežģītības var piemērot dažādus organizatoriskus risinājumus, lai nodrošinātu risku kvantitatīvā novērtējuma metodoloģijas izstrādes un validācijas nošķirtību. Tomēr būtu jāievēro dažādo aizsardzības līniju pamatā esošās koncepcijas, t.i., neatkarīgu validāciju nevajadzētu veikt iekšējā audita funkcijai.
75. Tiek gaidīts, lai validācijas procesa vispārējie secinājumi tiktu ziņoti augstākā līmeņa vadībai un vadības struktūrai, izmantoti, regulāri pārskatot un koriģējot kvantitatīvās noteikšanas metodoloģijas, un ņemti vērā, vērtējot likviditātes pietiekamību.

6.1. piemērs.

Neatkarīgas validācijas organizēšana

Lai nodrošinātu ILPNP risku kvantitatīvā novērtējuma metodoloģijas neatkarīgu un samērīgu validāciju, iestādei būtu jāievēro ECB norādījumi par iekšējo modeļu mērķpārbaudi (IMMP).

Iestāde atkarībā no tās risku veida, lieluma, mēroga un sarežģītības var, piemēram, izmantot vienu no šādiem trim organizatoriskās uzbūves veidiem, lai nodrošinātu validācijas funkcijas neatkarību no metodoloģijas izstrādes procesa (t.i., risku kvantitatīvās noteikšanas metodoloģijas izstrādes, sagatavošanas, īstenošanas un monitorēšanas):

- dalījums divās atšķirīgās struktūrvienībās, kas ziņo atšķirīgiem augstākā līmeņa vadības locekļiem;
- dalījums divās atšķirīgās struktūrvienībās, kas ziņo vienam augstākā līmeņa vadības loceklim;
- dažādi darbinieki vienas struktūrvienības ietvaros.

7. princips – regulāru stresa testu mērķis ir nodrošināt likviditātes pietiekamību nelabvēlīgos apstākļos

- i) ECB sagaida, lai iestāde reizi gadā un nepieciešamības gadījumā biežāk (atkarībā no individuālajiem apstākļiem) veiktu speciāli pielāgotas un padziļinātas ievainojamības pārbaudes, aptverot visus būtiskos riskus iestādes līmenī, ko nosaka iestādes uzņēmējdarbības modelis un darbības vide makroekonomiskās un finanšu spriedzes kontekstā. Pamatojoties uz šo pārbaudi, iestādei būtu jādefinē pienācīga stresa testu programma gan attiecībā uz normatīvo, gan ekonomisko perspektīvu.
- ii) Tiek sagaidīts, lai iestāde stresa testu programmas ietvaros noteiktu abu perspektīvu kontekstā izmantojamus nelabvēlīgos scenārijus, ņemot vērā citus stresa testus, ko tā veic. Tiek sagaidīts, lai, izmantojot pieņēmumus par ļoti smagiem, bet ticamiem makroekonomiskajiem apstākļiem un pievēršot uzmanību galvenajiem ievainojamības aspektiem, veidotos būtiska ietekme uz iestādes iekšējo un regulatīvo likviditātes pozīciju. Turklāt iestādei samērīgā veidā būtu jāveic reversie stresa testi.
- iii) No iestādes tiek gaidīts, lai tā nepārtraukti uzraudzītu un identificētu jaunus draudus, ievainojamības aspektus un tās vides pārmaiņas, lai novērtētu, vai iestādes stresa testu scenāriji joprojām ir atbilstoši, un, ja nepieciešams, pielāgotu tos jaunajiem apstākļiem. Tiek gaidīts, lai scenāriju ietekme tiktu regulāri aktualizēta. Būtisku pārmaiņu gadījumā iestādei būtu jānovērtē to potenciālā ietekme uz likviditātes pietiekamību.

Stresa testu programmas noteikšana

76. Stresa testu programmai būtu jāaptver gan normatīvā, gan ekonomiskā perspektīva. Tajā būtu jāaptver dažādi laika periodi (t.sk. vienas dienas periodā) un jāņem vērā attiecīgais valūtu sadalījums. Definējot iekšējo stresa scenāriju un jutīguma aspektu kopumu, iestādei būtu jāizmanto plašs informācijas klāsts par vēsturiskajiem un hipotētiskiem stresa notikumiem. Pati iestāde ir atbildīga par to, lai scenāriji un jutīguma aspekti tiktu definēti tādā veidā, kas vislabāk atbilstu konkrētajai situācijai un atspoguļotu likviditātes ienākošās un izejošās plūsmas un piemērojamās likvīdo aktīvu likviditātes vērtības.
77. Tā kā likviditātes pārvešanas iespējas stresa periodos var būt ļoti atšķirīgas salīdzinājumā ar normālas darbības laikiem, no iestādes ar nozīmīgām pārrobežu darbībām tiek gaidīts, lai tā novērtētu likviditātes pārvešanas iespējas grupas ietvaros un ņemtu tās vērā savā stresa testu programmā. Tiek gaidīts, lai tiktu analizēta papildu šķēršļu ietekme uz likviditātes pārvešanas iespējām stresa apstākļos, jo īpaši attiecībā uz darbībām ārpus euro zonas.

Nelabvēlīgo scenāriju smaguma pakāpe²³

78. Bāzes scenārija novērtējumā iestādes pieņemumiem būtu jāatbilst tās pieņemumiem par norisēm, kas paredzamas gaidāmajos apstākļos, ņemot vērā iestādes uzņēmējdarbības stratēģiju, t.sk. ticamus pieņemumus par ienākošajām un izejošajām plūsmām, risku īstenošanos utt.
79. Nelabvēlīgajos scenārijos iestādei būtu jāietver ārkārtējas, taču ticamas norises ar pienācīgi smagu ietekmi uz tās likviditātes pozīciju. Smaguma pakāpei jāatbilst tādām norisēm, kas ir ticamas, bet no iestādes viedokļa ir tik smagas kā jebkuras norises, kas novērojamas krīzes situācijā saistībā ar tiem tirgiem, faktoriem vai nozarēm, kas ir visbūtiskākās iestādes likviditātes pietiekamībai.
80. Nelabvēlīgo scenāriju klāstam būtu pienācīgi jāaptver būtiski ekonomiskā lejupslīdes periodi, nopietni tirgus traucējumi un finanšu šoki, atbilstoši konkrētajai iestādei raksturīgi ievainojamības aspekti, paļaušanās uz lielajiem finansējuma devējiem un ticama to kombinācija.

Saskaņotība un koncentrēšanās uz galvenajiem ievainojamības aspektiem

81. Stresa testos iestādei jāpievērš uzmanība galvenajām ievainojamības jomām, cenšoties definēt ticamus nelabvēlīgas attīstības scenārijus.
82. IKPNP un ILPNP stresa testiem būtu jānodrošina savstarpēji izmantojama informācija, t.i., to pamatā esošie pieņemumi, stresa testu rezultāti un paredzamās pārvaldības darbības būtu savstarpēji jāņem vērā abu veidu stresa testos.

Reversie stresa testi

83. Papildu stresa testiem, kas vērtē noteiktu pieņemumu ietekmi uz iestādes likviditātes pozīciju, tai būtu jāveic reversie stresa testu novērtējumi. Šie novērtējumi jāsāk ar iepriekš noteiktu rezultātu identifikāciju.
84. Šādi reversie stresa testi jāizmanto, lai pārbaudītu ILPNP sistēmas pieņemumu pilnīgumu un konservatīvisma līmeni. Turklāt reversos stresa testus ILPNP kontekstā var izmantot kā sākuma punktu atveseļošanas plānu scenāriju izstrādei.²⁴ Reversie stresa testi būtu jāveic vismaz reizi gadā. Sīkāka informācija pieejama attiecīgajās EBI pamatnostādnēs un BBUK norādījumos.

²³ Iestādei atbilstošo scenāriju skaitu nosaka arī tās individuālais riska profils. Parasti nepieciešami vairāki nelabvēlīgie scenāriji, lai pienācīgi atspoguļotu dažādas ticamas risku kombinācijas.

²⁴ Kā norādīts EBI pamatnostādnēs par atveseļošanas plāniem izmantojamo scenāriju diapazonu (EBA/GL/2014/06), šiem scenārijiem jābūt tikai "tuvu nepildīšanai", t.i., tie varētu novest pie tā, ka iestādes vai grupas biznesa modelis kļūst dzīvotnespējīgs, ja veiksmīgi netiek īstenoti atveseļošanās pasākumi".

7.1. piemērs

IKPNP un ILPNP stresa testu mijiedarbība

Iestādei būtu jānovērtē atbilstošo scenāriju potenciālā ietekme, integrējot ietekmi uz kapitālu un likviditāti un iespējamās atgriezeniskās saiknes, īpaši ņemot vērā zaudējumus, ko izraisa aktīvu likvidēšana vai finansējuma izmaksu kāpums spriedzes periodos.

7.2 piemērs

Reversie stresa testi

Savos iekšējos reversajos stresa testos iestāde nosaka depozītu aizplūdes līmeni, kas vajadzīgs, lai izsmeltu likviditātes rezerves un citus iespējamus finansējuma avotus, nosakot pieņēmumus par depozītu aizplūšanu un citiem risku noteicošajiem faktoriem (piemēram, iestādes kredītreitinga samazināšanu, parādsaistību atpirkšanas pieprasījumiem). Viena šāda novērtējuma iznākums parādīts tālāk tabulā, ilustrējot izejošo plūsmu likmes trīs dažādos scenārijos.

	1. scenārijs	2. scenārijs	3. scenārijs
Noguldījumu aizplūdes pieņēmums			
Privātpersonas un MVU	49%	7%	10%
Uzņēmumu sektors	33%	63%	60%
Finanšu sektors	62%	91%	94%
Citi pieņēmumi (uzskaitījums nav pilnīgs)			
Kredītreitinga samazināšana	4 pakāpes	4 pakāpes	4 pakāpes
Parādsaistību atpirkšana	0%	15%	15%

No iestādes tiek gaidīts, lai tiktu noteikta šādu scenāriju īstenošanas varbūtība un tas, vai var būt nepieciešama korigējoša darbība.

7.3. piemērs

Nelabvēlīgo scenāriju kalibrēšana

Nelabvēlīgos scenārijos ņem vērā tirgū un klientu uzvedībā novērotās vēsturiskās norises, bet neaprobežojas tikai ar iestādes vēsturisko klientu uzvedību un piekļuvi tirgum. Turklāt iestādes scenārija izstrādei ir plašāks tvērums par vēsturiskajiem novērojumiem, jo īpaši gadījumā, ja ir sagrozīti vēsturiskie pierādījumi (piemēram, ar publiskā sektora atbalstu). Tādējādi tiek ierobežota aplēsto stresa parametru precizitāte attiecībā uz ienākošajām un izejošajām plūsmām un diskontiem, ko izmanto likvīdo aktīvu vērtības novērtēšanai.

Šādi nelabvēlīgi scenāriji varētu ietvert gan nepārtrauktas uzņēmējdarbības perspektīvu (turpinās normāla darbība, ierobežota ienākošo plūsmu iespēja no aizdevumu portfeļa, paļaušanās uz tirgojamiem aktīviem galvenokārt likviditātes

radīšanas nolūkā, pašu parāda atpirkšana, lai nodrošinātu piekļuvi tirgum nākotnē utt.), gan scenārijus, kuros nevar novērst nopietnus uzņēmējdarbības modeļa traucējumus (piemēram, apturēta aktīvu radīšana, apturēti dividendžu un prēmiju maksājumi, visa atbilstošā nodrošinājuma izmantošana likviditātes, t.sk. centrālo banku finansējuma, ieguvei, neizmantojot pašas iestādes parāda vai pašu kapitāla instrumentu atsaukšanas iespējas).

3. Terminu skaidrojums

Nelabvēlīgs scenārijs

Pieņēmumu kopums par nelabvēlīgām iekšējo un ārējo faktoru norisēm (t.sk. makroekonomiskajām un finanšu norisēm, kā arī nopietni tirgus traucējumi), ko izmanto, lai novērtētu iestādes likviditātes pietiekamības noturību pret iespējamām nelabvēlīgām norisēm vidējā termiņā. Šie pieņēmumi par nelabvēlīgām iekšējo un ārējo faktoru norisēm konsekventi jākombinē, un norisēm jābūt ārkārtējām, bet ticamām no iestādes viedokļa, atspoguļojot riskus un ievainojamības aspektus, kas visatbilstošākajā veidā raksturo iestādes apdraudējumu.

Bāzes scenārijs

Gaidāmo iekšējo un ārējo faktoru norišu (t.sk. makroekonomisko un finanšu norišu) kombinācija, ko izmanto, lai novērtētu šo gaidāmo norišu ietekmi uz iestādes likviditātes pietiekamību. Bāzes scenārijam vajadzētu būt saskaņā ar iestādes uzņēmējdarbības plāna un budžeta pamatapsvērumiem.

Izmaksu un ieguvumu sadalījuma mehānisms

Izmaksu un ieguvumu sadalījuma mehānisms sadala likviditātes izmaksas, ieguvumus un riskus, un ir daļa no iestādes stratēģijām, politikas, procesiem un sistēmām.

Iekšējā ekonomiskā perspektīva

ILPNP perspektīva, saskaņā ar kuru iestāde pārvalda savu likviditātes pietiekamību, nodrošinot, lai tās riski un gaidāmās izejošās naudas plūsmas būtu pietiekamā mērā segti ar pieejamo iekšējo likviditāti.

Ekonomiskās likviditātes pietiekamības koncepcija

Iekšējā koncepcija, kas vērsta uz to, lai ekonomiskās perspektīvas kontekstā iestādes finanšu resursi (iekšējā likviditāte) tai ļautu pastāvīgi segt riskus un gaidāmās izejošās naudas plūsmas un saglabāt darbības nepārtrauktību.²⁵

Finansējuma plānošana

Daudzpusējs iekšējs process, kura rezultātā tiek izstrādāts finansējuma plāns, kas ietver iestādes finansējuma avotu daudzgadu aplēsi, ņemot vērā tās scenārijus, stratēģiju un darbības plānus.

Risku identificēšanas bruto pieeja

Saskaņā ar bruto pieeju riskus vispirms identificē, neņemot vērā specifiskos to mazināšanai ieviestos pasākumus.

ILPNP

Iekšējās likviditātes pietiekamības novērtēšanas procesa definīcija sniegta CRD IV 86. pantā, kas kompetentajām iestādēm paredz nodrošināt, lai iestādēm būtu stabilas stratēģijas, politika, procesi un sistēmas nolūkā noteikt, novērtēt, pārvaldīt

²⁵ Piezīme. Iestādēm pašām ir pienākums piemērot atbilstošas risku kvantitatīvās noteikšanas metodoloģijas. Kopumā no iestādēm netiek gaidīts, lai to ekonomiskās likviditātes pietiekamības nodrošināšanai izmantotu "ekonomiskās likviditātes modeļus".

un uzraudzīt likviditātes risku atbilstošos laika periodos, arī vienas dienas periodā, tā, lai nodrošinātu, ka iestādes saglabā atbilstīgus likviditātes rezervju līmeņus.

ILPNP arhitektūra

ILPNP dažādie elementi un to savstarpējā saistība. ILPNP arhitektūrai būtu jānodrošina, lai dažādie ILPNP elementi saskaņoti saderētu kopā un lai ILPNP būtu iestādes kopējā vadības ietvara neatņemama sastāvdaļa. Iestādes ILPNP dokumentācijā jābūt ietvertam un uzturētam vispārējās ILPNP arhitektūras aprakstam, kas skaidro, kā ILPNP ir integrēts un kā iestādē tiek izmantoti tā rezultāti.

ILPNP rezultāti

Jebkura informācija, kas izriet no ILPNP un palīdz lēmumu pieņemšanas procesā.

Iekšējā pārskatīšana un validācija

Iekšējā pārskatīšana ietver plašu kontroles pasākumu, novērtējumu un ziņojumu klāstu, kuru mērķis ir nodrošināt, lai ILPNP stratēģijas, procesi un modeļi vienmēr saglabātu stabilitāti, konsekvenci, efektivitāti un samērību.

Validācija kā iekšējās pārskatīšanas daļa ietver procesus un aktivitātes, kas ļauj novērtēt, vai iestādes risku kvantitatīvās noteikšanas metodoloģijas un risku dati pienācīgi aptver attiecīgos riska aspektus. Risku kvantitatīvās noteikšanas metodoloģijas validācija jāveic samērīgi un neatkarīgi, un ievērojot attiecīgo standartu, kas noteikti 1. pīlāra (kapitāls) modeļiem, pamatā esošos principus.

Limitu sistēma

Dokumentēta un hierarhiska limitu sistēma, kas izveidota saskaņā ar iestādes vispārējo stratēģiju un pieļaujamo risku līmeni, lai nodrošinātu risku un zaudējumu efektīvu ierobežošanu atbilstoši likviditātes pietiekamības jēdzienam. Limitu sistēmai būtu jāparedz efektīvas riska uzņemšanās robežas, piemēram, attiecībā uz dažādiem riska veidiem, uzņēmējdarbības jomām, produktiem un grupas vienībām.

Likviditātes pietiekamība

Līmenis, kādā riski ir segti ar iestādes likviditāti. ILPNP mērķis ir pastāvīgi saglabāt pietiekamu likviditātes līmeni gan no ekonomiskās, gan normatīvās perspektīvas, veicinot iestādes darbības nepārtrauktības uzturēšanu vidējā termiņā.

Likviditātes pietiekamības paziņojums

Formāls vadības struktūras paziņojums, kurā sniegts iestādes likviditātes pietiekamības novērtējums un skaidroti tā svarīgākie apstiprinošie argumenti.

Vadības rezerves

Likviditātes apjoms, kas pārsniedz minimālās regulatīvās un uzraudzības prasības un iekšējās likviditātes vajadzības, kas ļauj iestādei ilgtspējīgi īstenot savu uzņēmējdarbības modeli un saglabāt elastību attiecībā uz varbūtējām uzņēmējdarbības iespējām, neapdraudot iestādes likviditātes pietiekamību.

Būtisks risks

Ar likviditāti saistīts lejuvērsts risks, kas atbilstoši iestādes iekšējai definīcijai būtiski ietekmē tās kopējo riska profilu, un tādējādi var ietekmēt iestādes likviditātes pietiekamību.

Vidējā termiņa laika periods

Laika periods, kas aptver tuvākā un vidējā termiņa nākotni. Tam būtu jāaptver

likviditātes stāvoklis vismaz tuvākajā gadā un finansējuma stāvoklis tuvākajos trijos vai vairāk gados.

Iekšējā normatīvā perspektīva

Daudz gadu ILPNP perspektīva, kuras kontekstā iestāde pārvalda savu likviditātes pietiekamību, nodrošinot, ka tā pastāvīgi spēj izpildīt visas ar likviditāti saistītās juridiskās prasības un uzraudzības nosacījumus, kā arī ievērot visus citus iekšējos un ārējos likviditātes ierobežojumus.

Samērība

CRD IV 86. pantā minētais princips, saskaņā ar kuru ILPNP ir samērīgs ar iestādes sarežģītību, riska profilu un darbības jomu, kā arī vadības struktūras noteikto riska pieļaujamo līmeni.

Publiskā finansējuma avoti

Visi finansējuma avoti, kurus tieši vai netieši nodrošina valsts sektors, kā definēts 1. pielikumā EBI Pamatnostādnēs par saskaņotām definīcijām un veidnēm kredītiestāžu finansēšanas plāniem saskaņā ar ESRB/2012/2 (EBA/GL/2014/04) A4 ieteikumu.

Atvaseļošanas plāns

Plāns, ko iestāde ir izstrādājusi un uztur saskaņā ar Banku sanācijas un noregulējuma direktīvas (BSND) 5. pantu.²⁶

Reversais stresa tests

Stresa tests, kura ietvaros sākumā tiek identificēts iepriekš noteikts rezultāts (piemēram, darbības pārtraukšanas iestāšanās brīdis) un pēc tam tiek izpētīti scenāriji un apstākļi, kas varētu izraisīt šādu rezultātu.

Paziņojums par pieļaujamo risku līmeni

Formāls paziņojums, kurā sniegts vadības struktūras viedoklis par to risku apjomu un veidiem, kurus iestāde gatava uzņemt, lai izpildītu savus stratēģiskos mērķus.

Risku identificēšanas process

Regulārs process, kura ietvaros iestāde identificē riskus, kas ir vai varētu būt iestādei būtiski.

Risku saraksts

Identificēto risku un to raksturojošo iezīmju saraksts. Risku saraksts tiek izveidots risku identificēšanas procesa rezultātā.

Risku kvantitatīvā noteikšana

Identificēto risku kvantitatīvās noteikšanas process, izstrādājot un pielietojot metodoloģijas, lai noteiktu risku skaitlisko vērtību un nodrošinātu iespēju salīdzināt iestādes riskus ar pieejamo likviditāti.

Risku klasifikācija

²⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 15. maija Direktīva 2014/59/ES, ar ko izveido kredītiestāžu un ieguldījumu brokeru sabiedrību atvaseļošanas un noregulējuma režīmu un groza Padomes Direktīvu 82/891/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2001/24/EK, 2002/47/EK, 2004/25/EK, 2005/56/EK, 2007/36/EK, 2011/35/ES, 2012/30/ES un 2013/36/ES, un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1093/2010 un (ES) Nr. 648/2012 (OV L 173, 12.06.2014., 190. lpp.).

Dažādu risku veidu/faktoru iedalījums kategorijās, kas ļauj iestādei konsekventi novērtēt, apkopot un pārvaldīt riskus, izmantojot vienotu klasifikāciju un savstarpēju attiecināšanu.

Saīsinājumi

AT1	pirmā līmeņa papildu kapitāls
BBUK	Bāzeles Banku uzraudzības komiteja
BSND	Banku sanācības un noregulējuma direktīva
CRD IV	Kapitāla prasību direktīva
EBI	Eiropas Banku iestāde
ECB	Eiropas Centrālā banka
ESRK	Eiropas Sistēmisko risku kolēģija
FSP	Finanšu stabilitātes padome
IKPNP	iekšējais kapitāla pietiekamības novērtēšanas process
ILPNP	iekšējais likviditātes pietiekamības novērtēšanas process
LPP	likviditātes pietiekamības paziņojums
LPNG	likviditātes plāns neparedzētiem gadījumiem
LSK	likviditātes seguma koeficients
VKI	valsts kompetentā iestāde
PRLI	pieļaujamā risku līmeņa ietvars
NI	nozīmīga iestāde
UPNP	uzraudzības pārbaudes un novērtēšanas process
VUM	vienotais uzraudzības mehānisms
IMMP	iekšējo modeļu mērķpārbaude

© Eiropas Centrālā banka, 2018

Pasta adrese: 60640 Frankfurt am Main, Germany
Tālrunis: +49 69 1344 0
Interneta vietne: www.ecb.europa.eu

Visas tiesības rezervētas. Atļauta pārpublicēšana izglītības un nekomerciālos nolūkos, norādot avotu.